

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03162 Vilnius, tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209, el. p. post@socmin.lt, <https://socmin.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Krašto apsaugos ministerijai

I

Nr. ()SD -

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PAREIGŪNŲ IR KARIŲ VALSTYBINIŲ PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-693 7 IR 12 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO

Išnagrinėję išvados pateiktą Lietuvos Respublikos pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo Nr. I-693 7 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas), pagal kompetenciją teikiame šias pastabas.

Įvertinę Įstatymo projekto 1 straipsniu teikiamą siūlymą ir Įstatymo projekto aiškinamajame rašte šį siūlymą pagrindžiančius argumentus, jam nepritariame dėl šių priežasčių:

1. Teismų sprendimuose nebuvo nagrinėta pareigūnų ir karių valstybinės pensijos prigimtis bei atsižvelgta į Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo (toliau – KT) sprendimuose ir nutarimuose suformuluotą doktriną dėl valstybinių pensijų. KT ne kartą yra konstatavęs, kad Lietuvos Respublikos Konstitucijos (toliau – Konstitucija) 52 straipsnyje tiesiogiai neįvardytos valstybinės pensijos savo prigimtimi ir pobūdžiu skiriasi nuo valstybinių socialinio draudimo pensijų: jos yra skiriamos asmenims už atliktą tarnybą ar nuopelnus Lietuvos valstybei, taip pat kaip kompensacija įstatyme nurodytiems nukentėjusiems asmenims, ir mokamos iš valstybės biudžeto (inter alia 2003 m. liepos 4 d., 2010 m. birželio 29 d., 2012 m. vasario 6 d., 2015 m. gegužės 6 d. nutarimai); šių pensijų gavimas siejamas ne su nustatyto dydžio pensijų socialinio draudimo įmokomis, o su atitinkamu asmens statusu (tarnyba, nuopelnais ar kitomis aplinkybėmis, nuo kurių priklauso valstybinės pensijos skyrimas); valstybinių pensijų ypatumai leidžia įstatymų leidėjui, atsižvelgiant į visas reikšmingas aplinkybes ir paisant Konstitucijos normų bei principų, nustatyti atitinkamas šių pensijų skyrimo sąlygas (inter alia 2008 m. gruodžio 24 d., 2010 m. birželio 29 d., 2012 m. vasario 6 d., 2015 m. gegužės 6 d. nutarimai); įstatymų leidėjo diskrecija nustatant valstybinių pensijų skyrimą yra platesnė nei reglamentuojant kitas pensijas, jų skyrimo sąlygos gali būti labai įvairios ir priklausyti inter alia nuo tarnybos ypatumų, ekonominių valstybės išgalių (inter alia 2008 m. gruodžio 24 d., 2012 m. vasario 6 d., 2015 m. gegužės 6 d. nutarimai); įstatymu gali būti nustatytas maksimalus tokių pensijų dydis, taip pat gali būti įtvirtinti įvairūs tokios pensijos maksimalaus dydžio nustatymo būdai; įstatymų leidėjas, paisydamas Konstitucijos, gali nustatyti ir tam tikrus atvejus, kada valstybinė pensija asmeniui neskiriama (esant įstatyme numatytioms aplinkybėms) (inter alia 2007 m. spalio 22 d., 2010 m.

birželio 29 d. nutarimai). Be to, KT ne kartą yra konstatavęs ir tai, kad nustatant, kokiems asmenims skiriama ir mokama valstybinė pensija, jos skyrimo ir mokėjimo pagrindus bei sąlygas, taip pat šios pensijos dydžius privalu paisyti konstitucinio socialinės darnos imperatyvo, teisingumo, protingumo ir proporcingumo principų; valstybinės pensijos skyrimas ir mokėjimas neturi tapti privilegija; jeigu įstatymų leidėjas, įstatymu nustatydamas tokio pensinio aprūpinimo pagrindus, asmenis, kuriems skiriamos ir mokamos šios pensijos, pensijų skyrimo ir mokėjimo sąlygas, taip pat pensijų dydžius, nepaisytų Konstitucijos (pavyzdžiui, valstybines pensijas skirtų asmenims, kuriems tokios pensijos negali būti skiriamos, nustatytų nepagrįstai didelius tokių pensijų dydžius arba nepagrįstas tokių pensijų skyrimo ir mokėjimo sąlygas), toks pensinis aprūpinimas pagal Konstituciją negalėtų būti ginamas (inter alia 2003 m. gruodžio 3 d., 2007 m. spalio 22 d., 2014 m. liepos 3 d. nutarimai).

Atsižvelgiant į KT suformuluotą doktriną, siūlome papildomai įvertinti šiuos aspektus: pareigūnų ir karių valstybinės pensijos mokamos už tarnybą, jos nėra pagrįstos jokiais įmokomis, todėl ir jų dydis neprivalo būti siejamas su darbo užmokesčiu ir sumokėtomis socialinio draudimo įmokomis (daugelis kitų valstybinių pensijų rūšių yra nustatyto dydžio); pareigūno ar kario gauti priedai, nuo kurių yra mokamos socialinio draudimo įmokos, įskaitomi apskaičiuojant socialinio draudimo pensiją, todėl pritarus Įstatymo projektu teikiamam siūlymui, būtų nustatytas dvigubas mokėjimas už tą patį tarnybos laikotarpį; pareigūnų ir karių valstybinės pensijos yra papildomos išmokos senatvės pensijos amžių sukakusiems arba neįgaliems asmenims (mokamos kartu su socialinio draudimo pensija) arba darbingo amžiaus asmenims mokamos išmokos (dažniausiai skiriamos nesukakus statutų išleidimo į atsargą amžiaus, kas, lyginant su kitomis valstybinių pensijų gavėjų grupėmis, yra išimtis).

2. Vertinant pareigūnų ir karių valstybinių pensijų dydžio apskaičiavimą, nustatytą Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje, pažymėtina, kad pareigūnams ir kariams yra sudaryta galimybė pasirinkti palankiausią darbo užmokesčio vidurkiui apskaičiuoti tarnybos laiką. Ši nuostata iš esmės užtikrina pareigūnui ar kariui galimybę gauti didesnę pareigūnų ir karių valstybinę pensiją, tačiau taip pat neatspindi per visą jo karjerą eitų pareigū pobūdžio, tarnybos sudėtingumo, gauto darbo užmokesčio. Todėl, jeigu būtų apsispręsta, neatsižvelgiant šiame rašte pateiktus argumentus, neatsisakyti Įstatymo projekto 1 straipsniu siūlomo Pareigūnų ir karių valstybinių pensijų įstatymo 7 straipsnio pakeitimo, kartu siūlome įvertinti galimybę pareigūnų ir karių valstybinės pensijos dydį skaičiuoti, vertinant per visą pareigūno ar kario karjerą gautą darbo užmokestį.

3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“, yra numatyta priemonė „Valstybinių pensijų sistemos sistemiškas įvertinimas ir pasiūlymų dėl jos tobulinimo pateikimas“. Vykdam šią Vyriausybės programos įgyvendinimo plano priemonę numatyta peržiūrėti valstybinių pensijų ir kitų pensinio pobūdžio išmokų, mokamų iš valstybės biudžeto, reglamentavimą. Todėl

manome, kad klausimas dėl pareigūnų ir karių valstybinių pensijų apskaičiavimo tvarkos turėtų būti svarstomas neatsiejamai nuo kitų pasiūlymų dėl pareigūnų ir karių valstybinių pensijų skyrimo bei mokėjimo reguliavimo pakeitimų.

Įstatymo projekto 2 straipsniu teikiamam siūlymui pritariame.

Atkreipiame dėmesį, kad Įstatymo projektas nepateiktas išvadoms Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, nors jo įgyvendinimas susijęs su papildomu valstybės biudžeto lėšų poreikiu.

Viceministrė

Eglė Radišauskienė

Inga Barauskaitė, tel. 2668118, el. p. ing.barauskaite@socmin.lt